

Breeding Healthy Pets

Werken naar een duurzame fokkerij voor honden

Dr. Evy Beckers

Over mezelf

- Diergeneeskunde (2009 - 2015)
- Doctoraat genetica (2015 - 2022)
- Breeding Healthy Pets (2022 - nu)

Fokkerij onder vuur

Onder vuur

2008: pedigree dogs exposed

2014: Nederland verbied fok met dieren die last hebben van hun uiterlijk
2019: Fokverbod kortsnuitige honden

2021: Fokverbod Scottish fold in Vlaanderen.

2023: Fokverbod cavalier king Charles spaniël & strikte regels rond fokken van Engelse bulldog in Noorwegen

Fokkerijbesluit

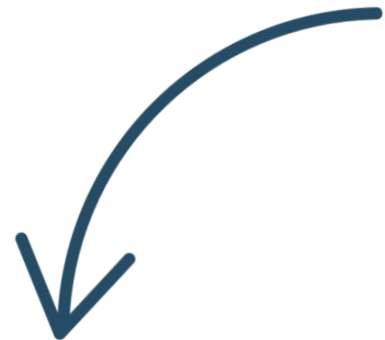
Nieuw fokkerijbesluit

Voorwaarden voor stamboom

Erkende stamboekvereniging

- Fokprogramma's
  - Goedkeuring Vlaamse overheid
- Enkel stambomen afleveren als
  - Gefokt in overeenstemming met fokprogramma
  - Ouderschapscontrole obv DNA

Fokprogramma

Prestatieonderzoeken
per ras

Afhankelijk van de
frequentie

Locatiegebonden

Fokprogramma

Prestatieonderzoeken
per ras

Fokadvies per
prestatieonderzoek

Afhankelijk van de
frequentie

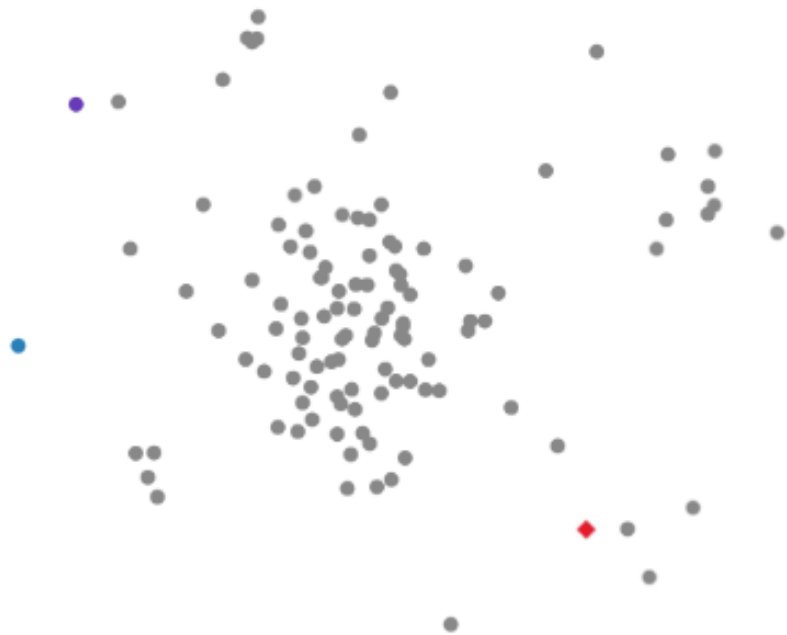
Nieuw fokkerijbesluit

Voorwaarden voor stamboom

Erkende stamboekvereniging

- Fokprogramma's
  - Goedkeuring Vlaamse overheid
- Enkel stambomen afleveren als
  - Gefokt in overeenstemming met fokprogramma
  - Ouderschapscontrole obv DNA

Ouderschapscontrole

SNPs (ISAG 2020)

- Nieuwere methode
- 230 merkers, 1 'letter' verschil
- DNA-testen tegelijk (goedkoper)
- Genetische diversiteit ✓
- Verwantschap ✓

Ouderschapscontrole

STRs (ISAG 2006)

- Oudere methode
- 22 merkers met lengteverschil
- DNA-testen apart
- Genetische diversiteit $\pm$
- Verwantschap $\pm$

SNPs (ISAG 2020)

- Nieuwere methode
- 230 merkers, 1 'letter' verschil
- DNA-testen tegelijk (goedkoper)
- Genetische diversiteit ✓
- Verwantschap ✓

Opgelet: niet verenigbaar

Erfelijke problemen

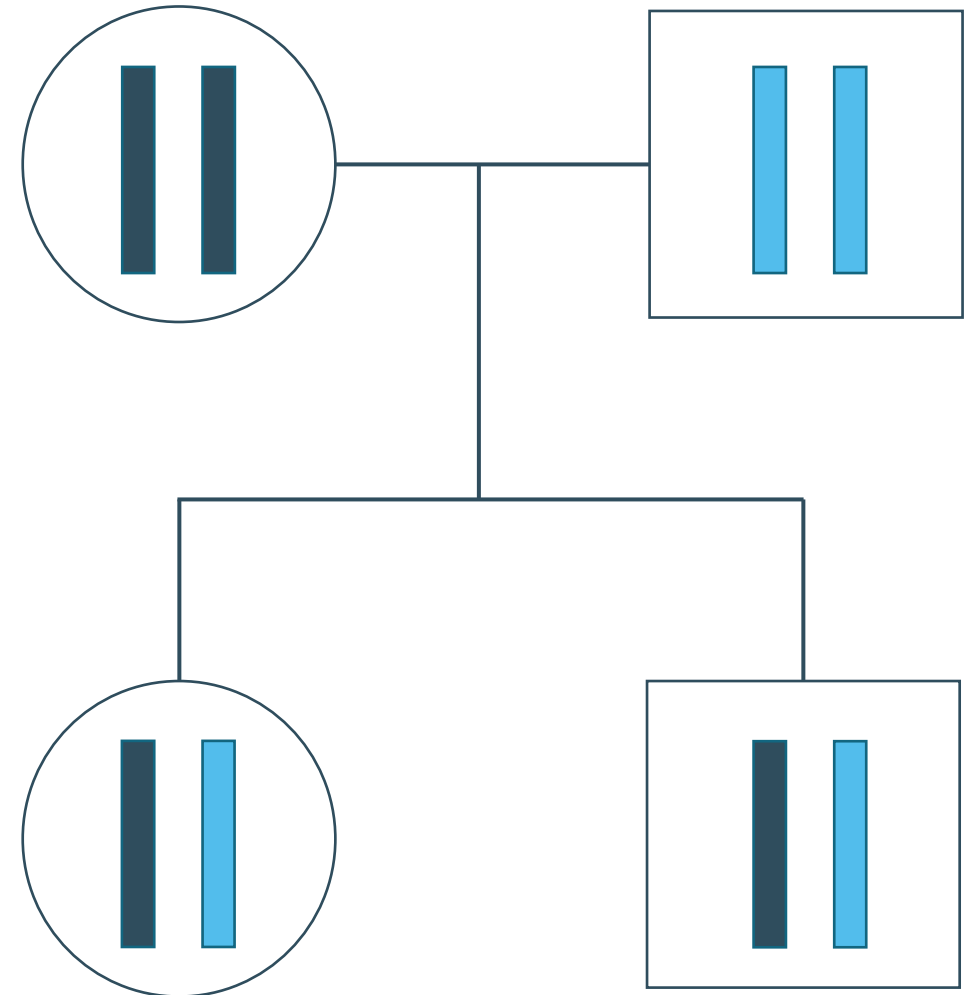
Genetische diversiteit

Basis

- 1 set chromosomen van de vader
- 1 set chromosomen van de moeder

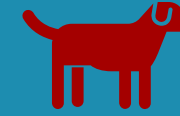

	♀	N	Z
♂		NN	ZN
		NZ	ZZ

N = normaal gen
Z = 'ziek' gen

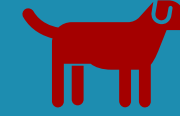

✓	N	N	✓	N	N	✓	N	N
N	NN	NN	N	NN	NN	z	Nz	Nz
N	NN	NN	z	Nz	Nz	z	Nz	Nz
✗	N	z	✗	N	z	✗	z	z
N	NN	Nz	z	Nz	zz	z	zz	zz
z	Nz	zz	z	Nz	zz	z	zz	zz

✓	n	n	✗	n	n	✗	n	n
n	nn	nn	n	nn	nn	Z	nZ	nZ
n	nn	nn	Z	nZ	nZ	Z	nZ	nZ
✗	n	Z	✗	n	Z	✗	Z	Z
n	nn	nZ	Z	nZ	ZZ	Z	ZZ	ZZ
Z	nZ	ZZ	Z	nZ	ZZ	Z	ZZ	ZZ

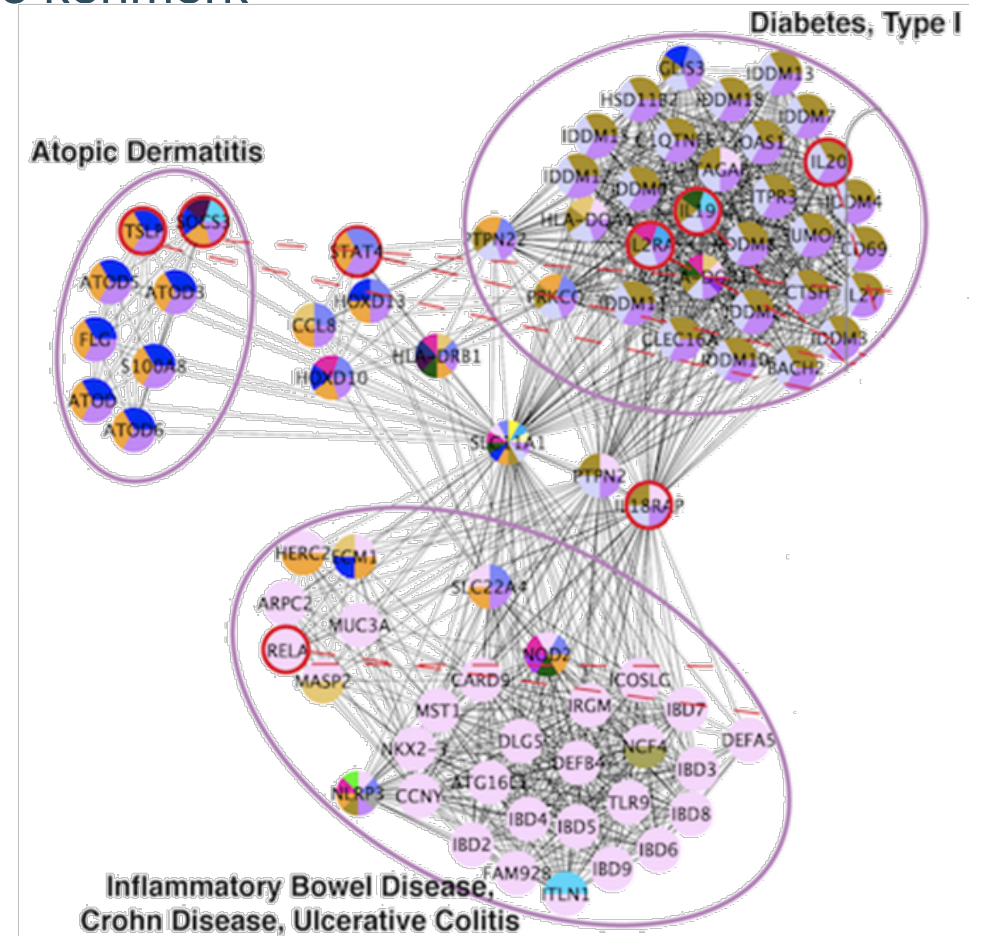
- **Polygenisch**

- Meerdere genen hebben een invloed op éénzelfde kenmerk

- **Milieu-invloeden**

- Voeding
- Activiteit
- Klimaat
- Chemische/biologische blootstelling
- ...

MULTIFACTORIEEL

Multifactoriële aandoeningen

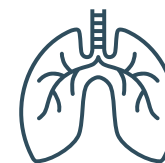
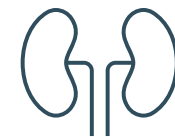
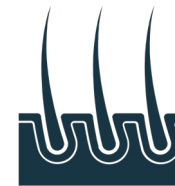
- (Sub)aortastenose
- Dilatorische cardiomyopathie (DCM)
- Mitral valve disease (MVD)

- Heupdysplasie
- Patellaluxatie
- Osteochondritis dissecans (OCD)

- Epilepsie
- Syringomyelie
- Necrotiserende meningoencefalitis

Aanpak

Aangeboren

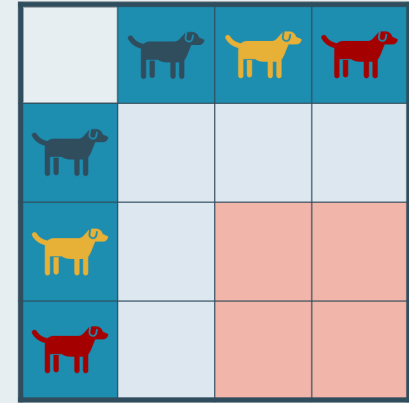
- → bijvoorbeeld uitsluiten

Goede screeningsmethode

- lijders opsporen, gradatie, fokschema
  - ✓ Heupdysplasie
    - Klassering A – E (FCI)
    - Heuplaxiteit!!! PennHIP en Vezzoni

Waarom sluiten we honden met een genetische aandoening niet gewoon uit?

Autosomaal
Recessief

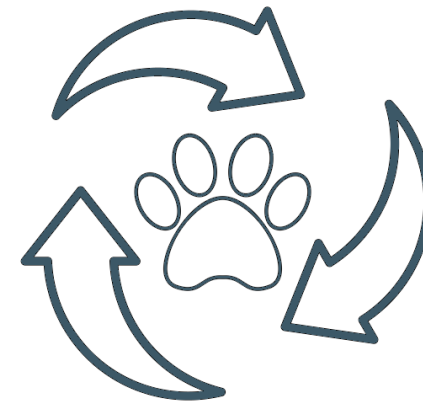
Schadelijke raskenmerken
& erfelijke aandoeningen

Genetische diversiteit

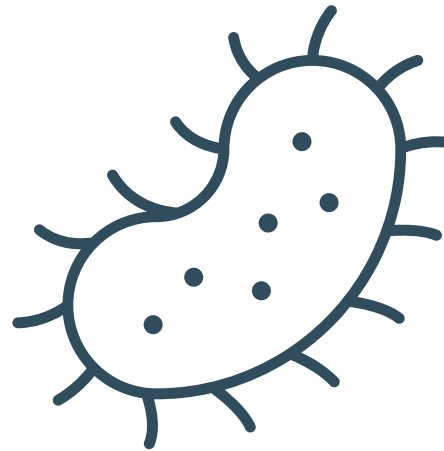
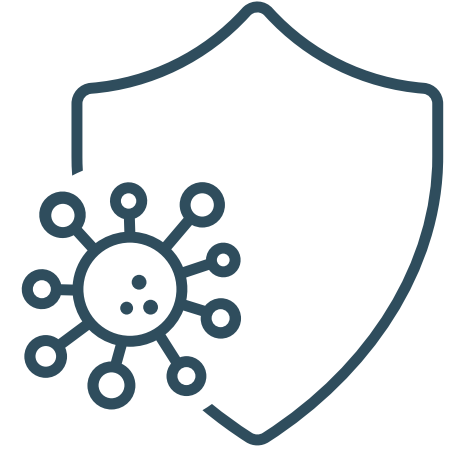

Duurzaam fokbeleid!

Genetische diversiteit?

"Free 3 dalmatian dog image" is marked with [CC0 1.0](#).

"Cavalier King Charles Spaniel trio" by [tanakawho from Tokyo, Japan](#) is licensed under [CC BY 2.0](#).

Lage genetische diversiteit

Verhoogde kans op erfelijke aandoeningen

Verminderd aanpassingsvermogen

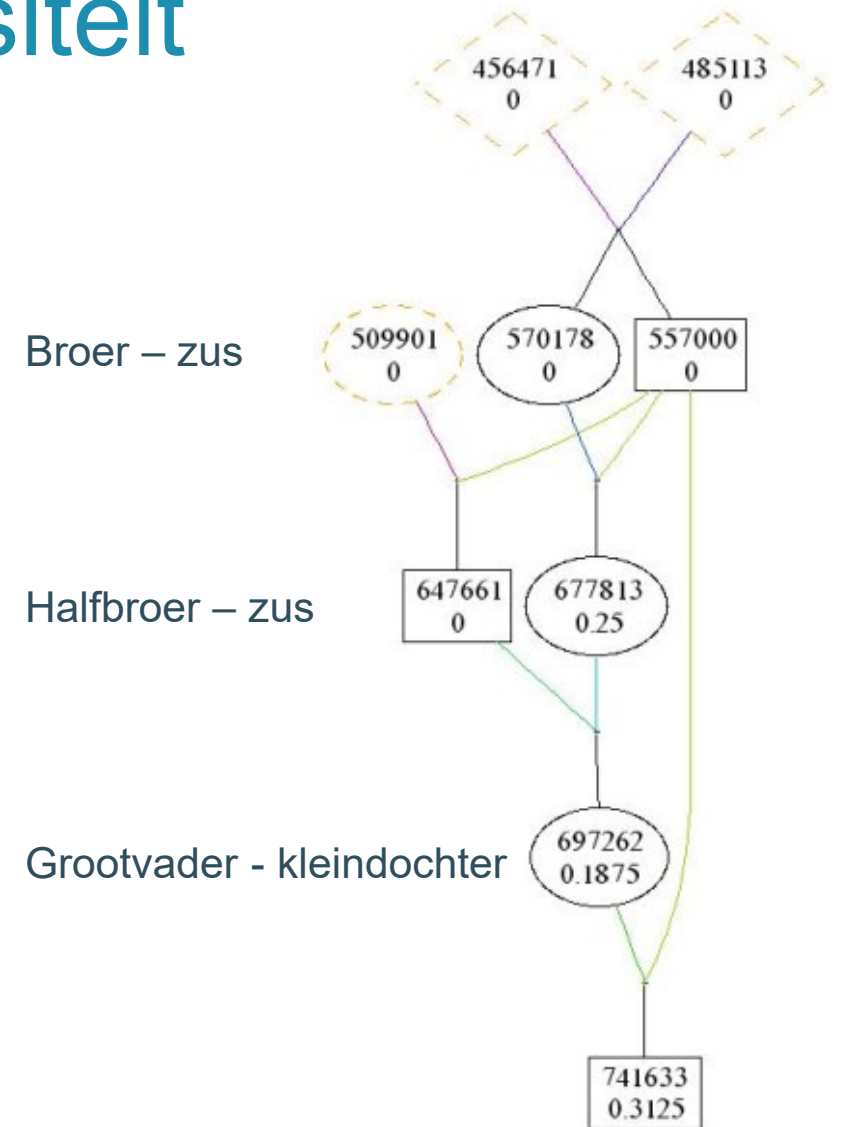
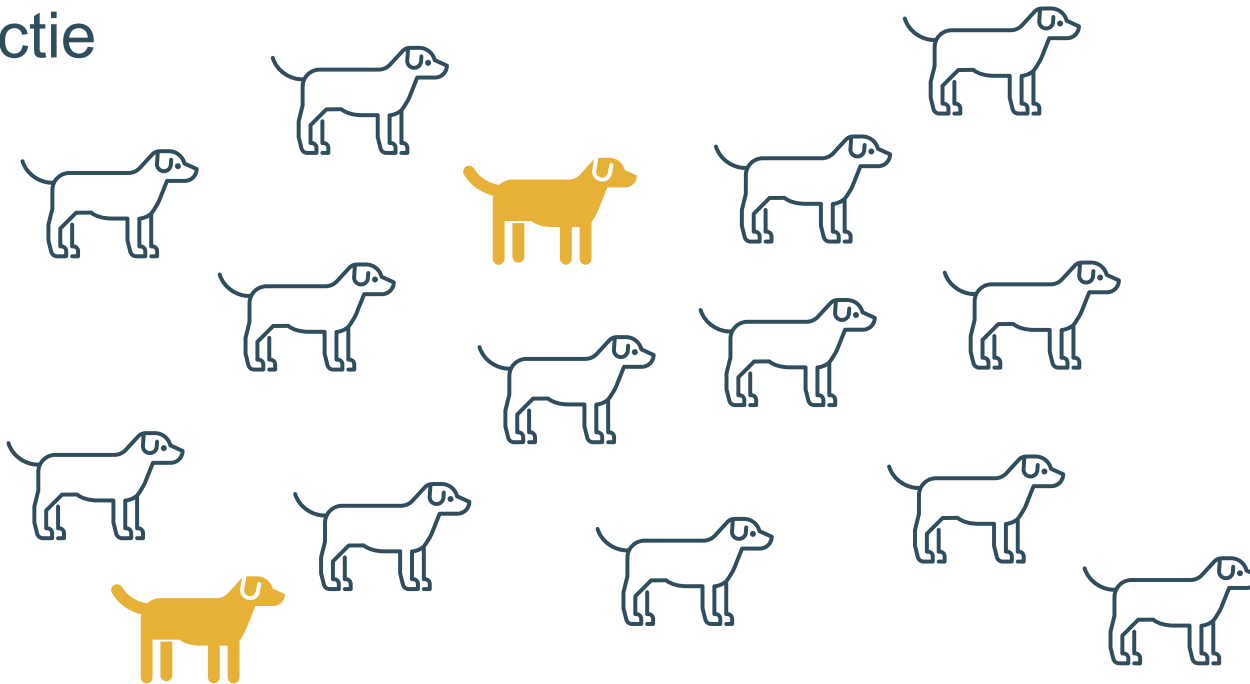

Verlies aan vitaliteit

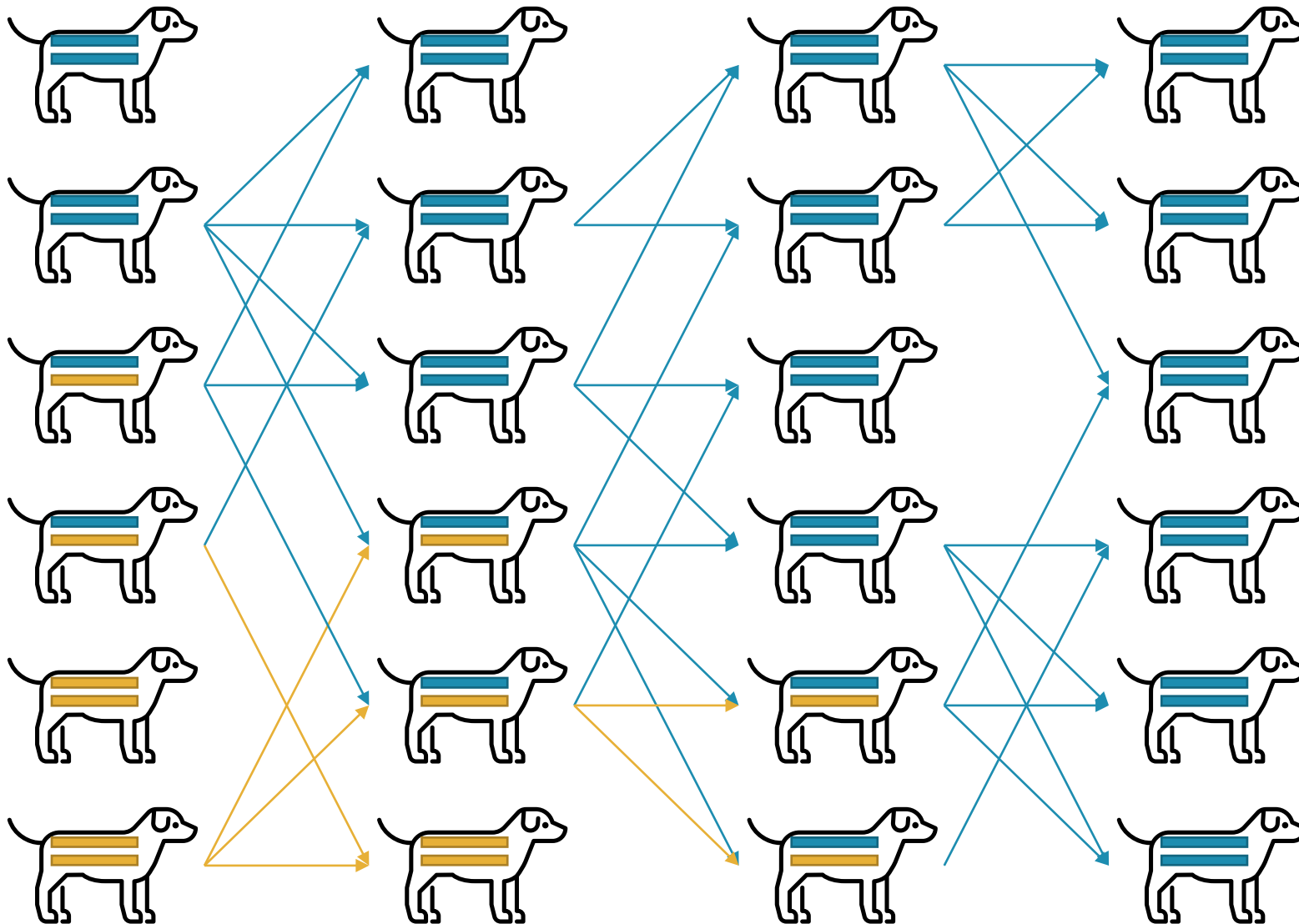
- Lagere melkgift
- Lagere vruchtbaarheid
- Verminderde groei
- Slechtere weerstand
- Kortere levensverwachting

Oorzaken lage genetische diversiteit

- Inteelt
- Uitsluiten van dieren / weinig dieren inzetten
- Selectie

Kan ook random gebeuren

Groot effect in kleine populaties

Genetische drift

Lage diversiteit bij honden

- Populatie bottlenecks
  - Domesticatie grijze wolf
  - Creatie rassen

Strengere artificiële selectie

Inteelt

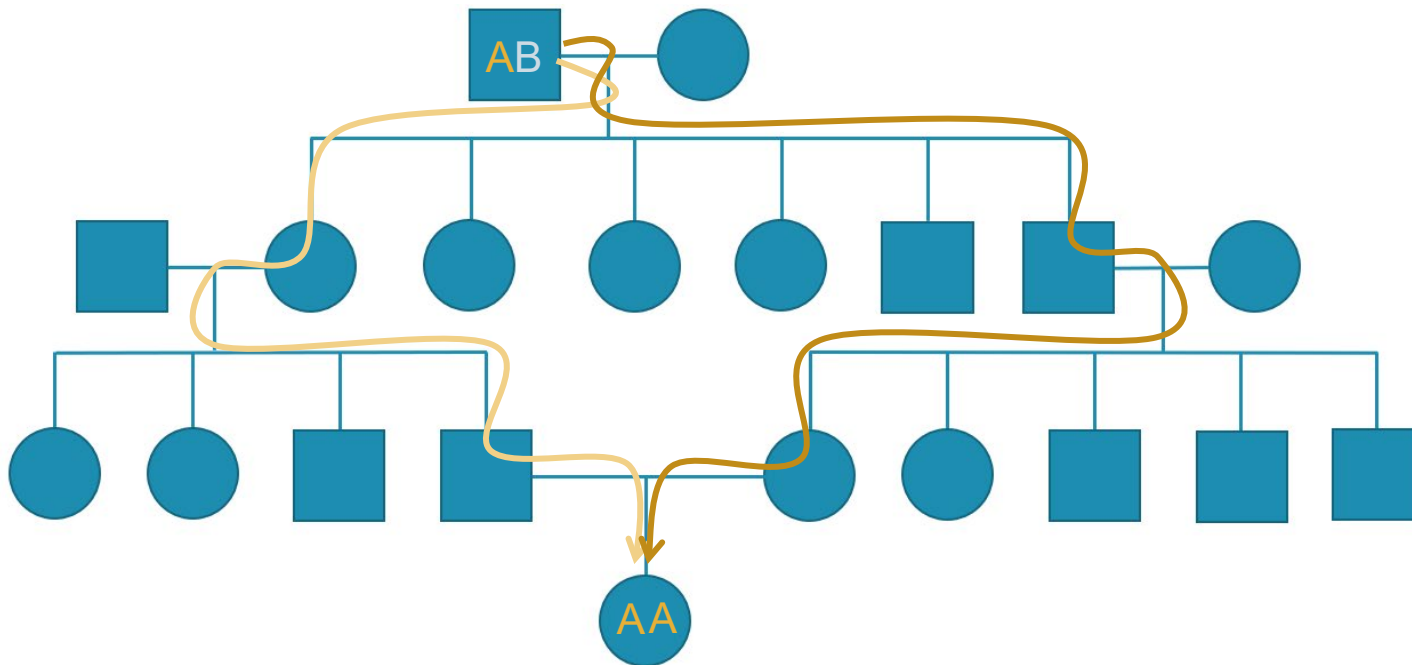

Populaire reuen

Meten genetische diversiteit

- Inteeltcoëfficiënt (F)
  - Kans dat 2 identieke allelen van eenzelfde voorouder komen

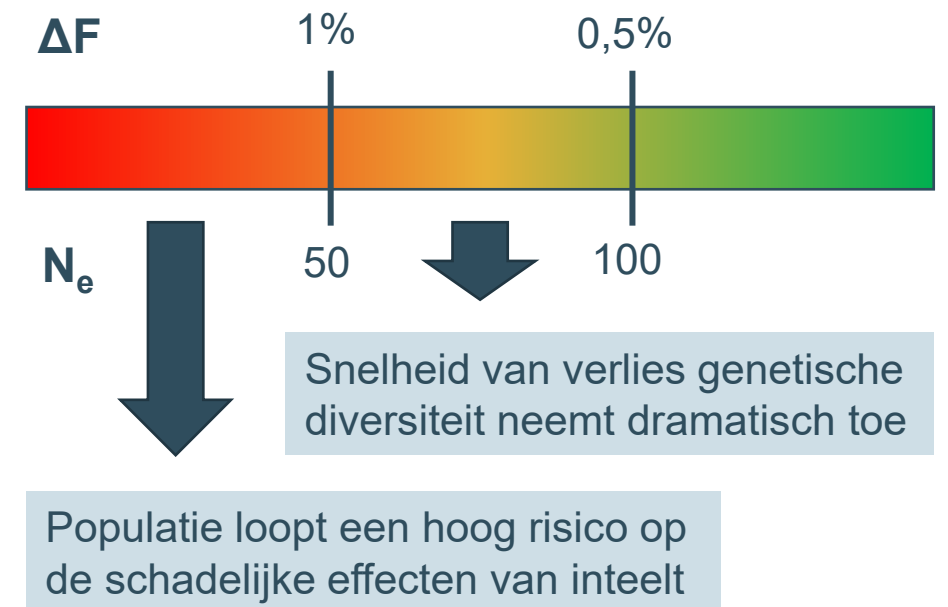
Berekenen op basis van:

- Stamboom
- DNA → **SNPs**
  - **Nauwkeuriger!**

Metten genetische diversiteit

- Inteelcoëfficiënt (F)
  - Kans dat 2 identieke allelen van eenzelfde voorouder komen
- 'Rate of inbreeding' (ΔF)
  - Verschil in gemiddelde F per generatie
- Effectieve populatiegrootte (N_e)
  - ~ # genetisch verschillende honden dat zich effectief voortplant

**The Kennel Club (2015): 59% van de rassen $N_e < 100$
25% van de rassen $N_e < 50$**

Golden retriever als voorbeeld

- 1) Alles uitsluiten
- 2) Draggers toelaten
- 3) Ichthyosis toelaten

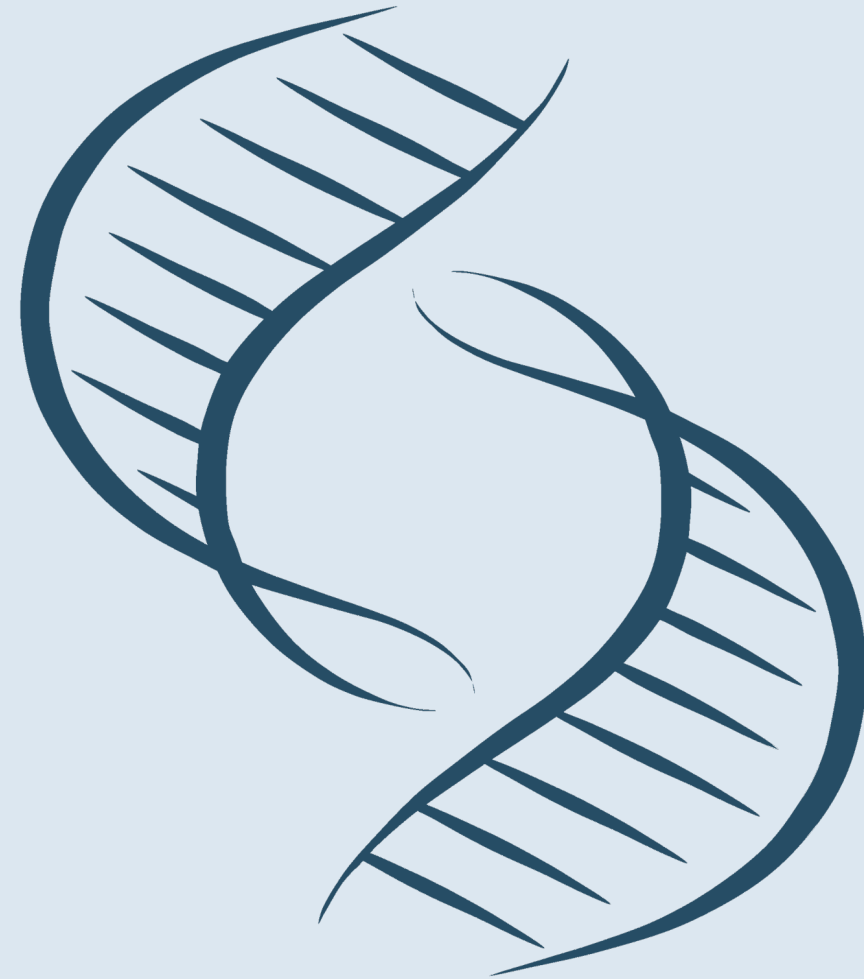
Frequentie

DNA test	Normaal	Drager	Lijder	Overerving
Ichthyose	21%	42%	37%	AR
GR-PRA1	86%	14%	0%	AR
PRCD	92%	5%	2%	AR

Klinische screening	Normaal	Lijder	Overerving
HD	83%	17%	MF

Breeding Healthy Pets

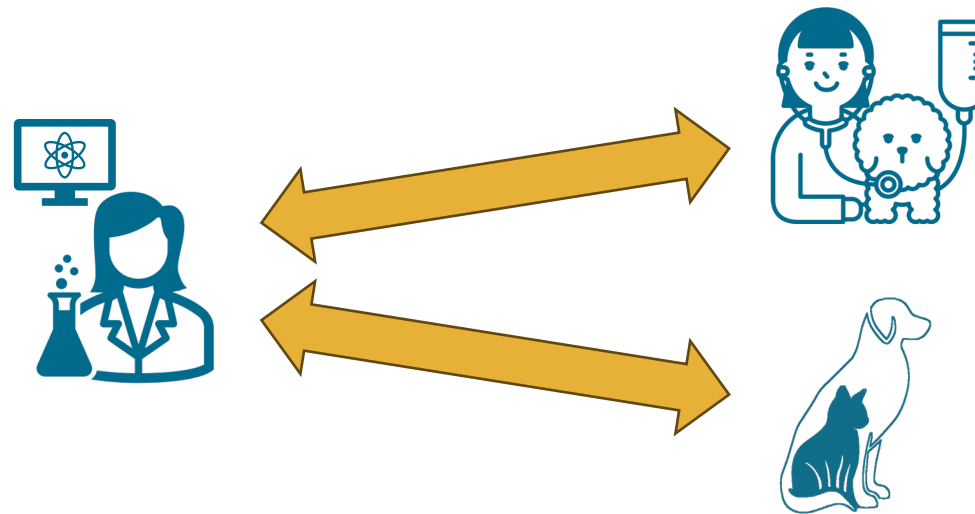

Breeding Healthy Pets

Aanpak van erfelijke problemen
bij honden en katten:

ontwikkelen van een centrale
databank en een portaal-site

Frequenties

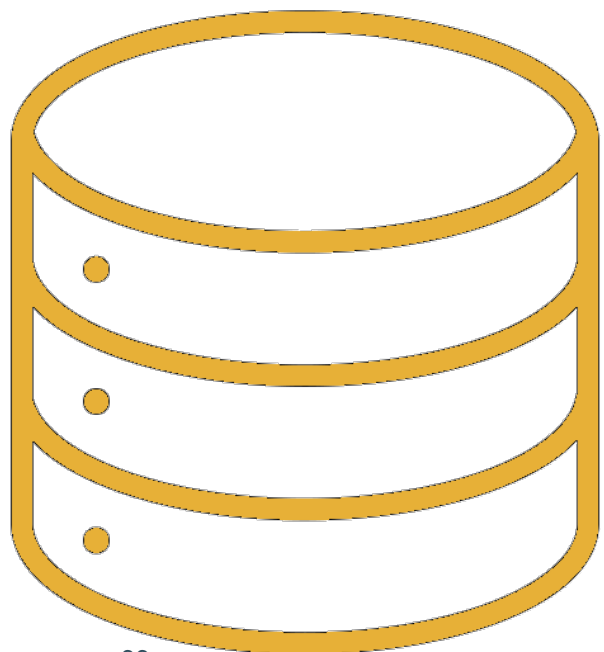

Diversiteit

Dataverzameling

Centrale databank

Aanlevering data

Erkende stamboomverenigingen

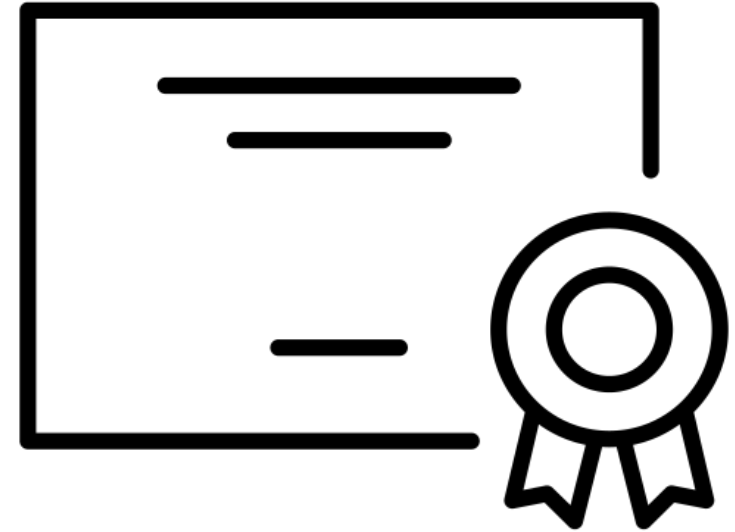
Door overheid

Aantonen voldoende
controle data

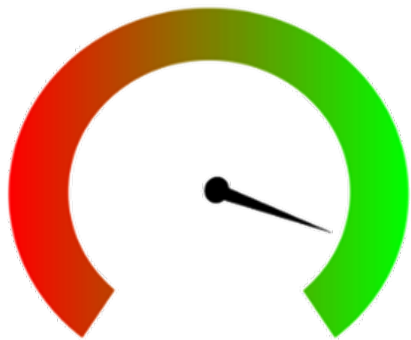

Controle bvb door
dierenarts

Toekomst: Selectietool

- Uitslag per oudercombinatie
- Houdt rekening met testresultaten
- Houdt rekening met genetische diversiteit

Data- verzameling

Overeenkomst VHL

€ Verlaagde prijzen

- Onder marktwaarde

🔒 Toestemming

- Resultaten naar UGent & KU Leuven voor onderzoek
- Resultaten vereniging

📄 Import functie ouderschapsprofielen

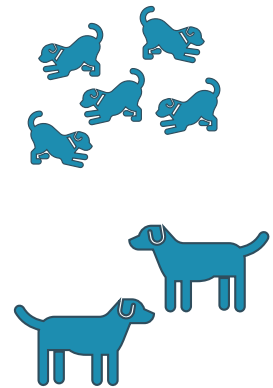
- Voor ouderdieren die niet mee zijn opgestuurd

Prijzen

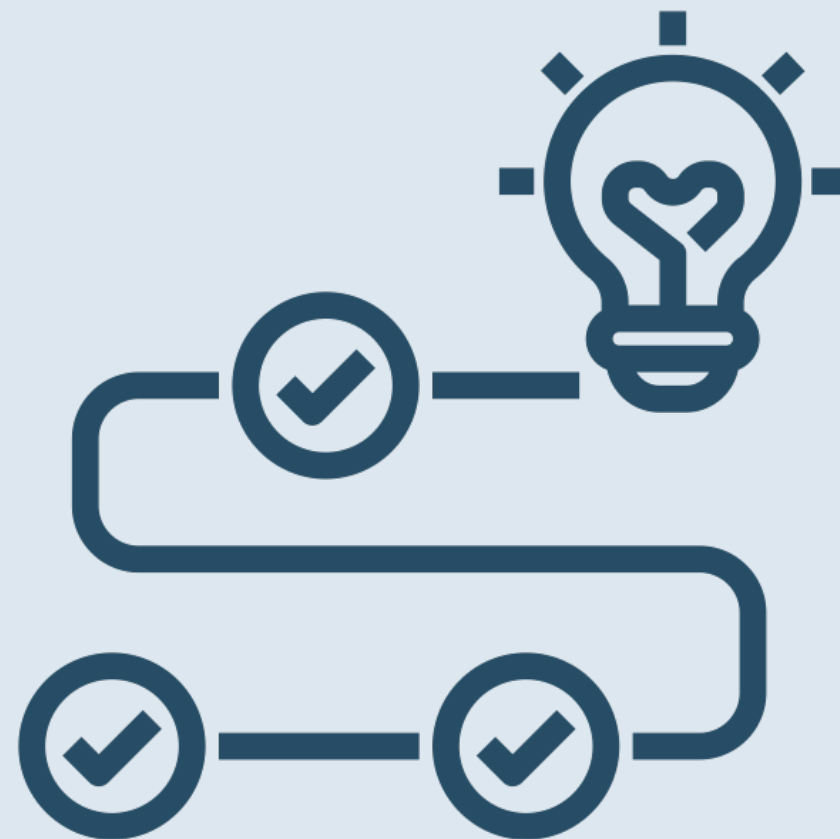
<https://bhp.combibreed.com/>

Pakket	Prijs (excl BTW)
Ouderschapsprofiel + ouderschapscontrole	€ 40,00
Ouderschapsprofiel + ouderschapscontrole + health pakket	€ 75,00
Ouderschapsprofiel	€ 37,50
Ouderschapsprofiel + health pakket	€ 75,00
Uploaden ouderschapsprofiel ouderdier	€ 10,00

Wat nu?

Breeding Healthy Pets

- Overzicht van de huidige honden- en kattenpopulatie
- Aanpakken genetische ziektes
- Genetische diversiteit van veel rassen is (zeer) laag!

Slim combineren in plaats van zomaar uitsluiten

- Meewerken kan via nieuwe VHL platform

Breeding Healthy Pets

Breeding Healthy Pets (BHP) wordt uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse Overheid, Departement Omgeving, Afdeling Dierenwelzijn en heeft als doel de **erfelijke problemen bij honden en katten aan te pakken** op Vlaams niveau. Hiervoor wordt **wetenschappelijk onderzoek** verricht om een duurzaam fokbeleid te onderbouwen. Het wetenschappelijk onderzoek wordt ondersteund door twee onderzoeksgroepen:

- onderzoeksgroep huisdierengenetica van de KU Leuven
- laboratorium voor dierlijke genetica van de UGent

Het doel van dit project is de ontwikkeling van een **duurzaam fokbeleid** voor honden en katten in Vlaanderen. Dergelijk fokbeleid zet niet enkel in op het terugdringen van **erfelijke afwijkingen** en schadelijke raskenmerken, maar ook op een behoud (of zelfs verhoging) van de **genetische diversiteit**.

Om dit doel te bereiken wordt een centrale databank opgericht waarin stamboekgegevens en resultaten van DNA- en klinische testen worden verzameld.

→ <https://sites.google.com/view/breedinghealthypets>

Bedankt!

Evy Beckers

✉ evy.beckers@kuleuven.be

☎ +32 16 19 45 03

42